

בדברי רבנן: בקדשי (69) מזבח —

בעלי מומין יפדו, ומוקמינן לה, וריש לקיש לג-ב
העמידה, בשקדם הקדישן את מומן — האם
שמע מינה, ממה שמותר לפדותן, שרבנן
סוברים, "פורין את הקדשים להאכילן
לכלבים"?! בשלמא לרבי יוחנן, שהעמידה
בקדם מומן להקדשן, מותר לפדותן לאכילת
כלבים, מאחר שמעולם לא ירדה לה קדושת
הגוף. אבל לריש לקיש, וכי יפודה להאכילה
לכלבים!?

ודחינן: אין מכאן ראייה, כי הכא במאי
עסקינן, בשעבר ושהטן, לאכילת אדם!
קודם שפדאן, ועתה לרבנן [אליבא דריש
לקיש] הסוברים שקדשי מזבח לא היו בכלל
העמדה והערכה, עדיין מותר לפדותן
לאכילת אדם, ולרבי שמעון — יקברו משום
שאין רשאים לפדותן, משום דבעי העמדה
והערכה.

בדתניא, שנחלקו חכמים בדבר: כל
הקדשים, קדשי מזבח, שנפל בהן מום ועבר
ושהטן, רבי מאיר אומר: יקברו, משום
שסובר כרבי שמעון שהם היו בכלל העמדה
והערכה. וחכמים אומרים: יפדו, לפי שלא
היו בכלל העמדה והערכה.

הוספת ספרים אחרים: (70)

ומקשינן: ממה דרבי מאיר סבר כרבי
שמעון, דקדשי מזבח היו בכלל העמדה
והערכה — רבנן דהכא, סוברים כרבנן
דהתם, שלא היו בכלל העמדה והערכה.
וקשה: נימא תהוי תיובתא דרבי יוחנן,
הסובר לרבנן שקדשי מזבח היו בכלל

משום שהיו בכלל העמדה והערכה. וקשה
על ריש לקיש?

ומתריצין, אמר לך ריש לקיש: הכא במאי
עסקינן בשקדם הקדישן את מומן, ולא
נדיק.

ומקשינן: וניפלוג רבי שמעון עלה, ויאמר:
קדשי מזבח יקברו וקדשי בדק הבית יפדו?

ומתריצין, אמר לך ריש לקיש: לעולם מדובר
בתם ונעשה בעל מום. ומה שהקשית למה
לא חלק רבי שמעון בקדשי מזבח? הכי נמי
דפליג רבי שמעון! אכן, רבי שמעון חולק
גם על קדשי מזבח! אלא, כיון שברייתא זו
דנה במפורש בקדשי בדק הבית, ואף רבנן
לא דיברו אלא בקדשי בדק הבית [ורק
בסיפא, אחרי דברי רבי שמעון, נאמר שרבנן
סוברים בקדשי מזבח שיפדו] לכן אמר רבי
שמעון את דברי על דברי רבנן בקדשי בדק
הבית.

תמצית הדברים: התיקון של הברייתא
השניה הוא בדבר אחד, שבה נאמרו דברי
רבי שמעון לפני שהברייתא ביארה דעת
רבנן לגבי קדשי מזבח, ועל דברי רבנן
בקדשי בדק הבית חולק רבי שמעון
במפורש. ואין התייחסות כלל בברייתא
לדברי רבי שמעון בענין קדשי מזבח.

הגמרא ממשיכה לדון בברייתא זו לדברי רבי
יוחנן וריש לקיש.

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא: לריש לקיש
דאמר לרבנן "קדשי מזבח לא היו בכלל
העמדה והערכה", וקתני, ובברייתא זו שנינו

העמדה והערכה?

ומתרצינן, אמר לך רבי יוחנן: לא! רבנן דהתם, ברי פלוגתא דרבי מאיר, לחוד, והם אכן סוברים שקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה, ואילו רבנן דהבא, במשנתנו, לחוד, והם סוברים שקדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה.

הגמרא ממשיכה לברר את הברייתא.

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא: לרבי שמעון דאמר: קדשי בדיק הבית לא הוו בכלל העמדה והערכה — אמאי תמימים יקברו, הלא אינם צריכים העמדה והערכה?

אמר ליה רבי זירא: משום דחזי להקרבה, עשו בהם חכמים "מעלה" כמו (71) תמימים של קדשי מזבח.

ולמה הם ראויים להקרבה, הלא לא הקדישם אלא לבדיק הבית (72)?

כמו דתניא, המתפים תמימים לבדיק הבית — כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח, וימכרו לצרכי קרבנות, לפי שכל הראוי למזבח, שהקדישם לבדיק הבית, אינו יוצא מידי מזבח לעולם.

הגמרא מביאה משנה במסכת בכורות וחולין להקשות על רבי יוחנן.

אמר ליה רב רב פפא לאביו, ואמרי לה, ויש מי שמסר שמועה זו שרב פפא אמר לרבא (73): לרבי יוחנן דמוקים לה, לברייתא הנ"ל, כבעל מום מעיקרו, וסובר דכולי (74) עלמא, בין רבנן ובין רבי שמעון, סבירא להו הכי דבעל מום מעיקרו לא (75) הוי בכלל העמדה והערכה —

לישנא אחרינא: (76) לרבי יוחנן דאמר "אותה" — למעוטי בעל מום מעיקרו, דלא בעי העמדה והערכה —

קשה: וכי לא הוי בעל מום מעיקרו בכלל העמדה והערכה?!

והא תנן, (77) כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדישן, והקדישן להיפדות ולהביא מדמיהם קרבן למזבח — הרי הן כמקדיש עצים ואבנים לדמיהן, ואין בהן קדושת הגוף, ואם נפדו, הרי הן כחולין גמורים לגבי הלכות אלו:

אם הם נקבות וילדו — ולדותיהן חייבין בבכורה, אבל כל זמן שלא נפדו — פטורים מבכורה. [אף על פי שאין קדושתן כי אם קדושת דמים — לפי שמשנה זו סוברת "קדושת דמים מדחה מן הבכורה"].

וחייבים במתנות, זרוע לחיים והקיבה, לינתן לכהן כחולין גמורין.

71. על פי דברי נחמיה.

72. כן נראה לבאר. ועיין בשפת אמת.

73. גירסת השיטה מקובצת והגר"א.

74. גירסת השיטה מקובצת, ומיושבת קושית הגר"א.

75. גירסת רש"י.

76. בשיטה מקובצת.

77. משנה זו שנויה במסכת חולין ובכורות, ומבוארת כמה פעמים בגמרא [עיין מסורת הש"ס] והיא מבוארת כאן בקיצור לפי פירוש רש"י בכל המקומות.

כן היו בכלל העמדה והערכה, ולפיכך בקדשים אלו של משנה זו שקדם מומן להקדשם, אפילו אם קדושתם היא כקדשי בדק הבית — חייבים בהעמדה והערכה ואינם נפדים, ולפיכך אמר רב יהודה אמר רב שהמשנה איננה לדעת חכמים —

וקשה על רבי יוחנן הסובר לחכמים שאם קדם מומן להקדשן אינם בכלל העמדה והערכה: למה הוצרך רבי יהודה אמר רב להעמיד משנה זו שלא כחכמים?

ובשלמא לריש לקיש הסובר לחכמים שקדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה — לא קשה, כי אפשר אם נגדירם⁽⁷⁹⁾ כקדשי בדק הבית מחמת שקדם מומן להקדשן, בכל זאת חייבין בהעמדה והערכה, ואם מתו יקברו, נמצא שהמשנה איננה כדעת חכמים. אבל לרבי יוחנן, קשה: למה אי אפשר להעמיד המשנה כחכמים, הלא חכמים מודים בבעלי מום מעיקרו?

אמר ליה, אביי או רבא, לרב פפא: רב יהודה אמר רב לא התכוון לחכמים של משנתנו, אלא, מאן חכמים, לאלו חכמים התכוון? לתנא דבי לוי, שאמר [לעיל עמוד א] "הכל היו בכלל העמדה והערכה ואפילו בעל מום מעיקרו".

ומקשה רב פפא: אי הכי, שחכמים של משנתנו גם כן סוברים שבעלי מום מעיקרו יפדו — למה אמר רב יהודה אמר רב "זו דברי רבי שמעון", ויש לטעות ולהבין שהיא דעת יחידה, וכי רק רבי שמעון אמר

ויוצאין לחולין, לגמרי — לינזו וליעבד, כחולין גמורין. ולא כפסולי המוקדשין שקדם הקדשן את מומן האסורין בגיזה ועבודה.

ולדן וחלבן — מותר, כחולין גמורין, וולדן מותרים אפילו אם נתעברו קודם פדיונן ונולדו אחר פדיונן.

כל היתרים האלו הם לאחר פדיונם.

והואיל וקדם מומן להקדשם, הרי הם כחולין גמורים לגבי כמה הלכות אפילו לפני פדיונם. ואלו הם:

והשוהטן בחוץ — פטור.

ואין עושיין תמורה.

ואם מתו יפדו.

ואמר רב יהודה אמר רב: משמה זו שאמרה "ואם מתו יפדו" — דברי רבי שמעון היא, הסובר דקדשי בדק הבית לא היו בכלל העמדה והערכה, ולפיכך יפדו, הואיל וקדושתן איננה כי אם כקדשי בדק הבית מאחר שהוקדשו בהיותן בעלי מום —

אבל⁽⁷⁸⁾ חכמים אומרים: אפילו בעל מום מעיקרו היה בכלל העמדה והערכה.

רב פפא הבין דברי רב יהודה אמר רב, שכוונתו לחכמים של משנתנו ברי פלוגתא דרבי שמעון הסוברים שקדשי בדק הבית גם

79. המקשן סובר כן שאליבא דריש לקיש הם

78. גירסת השיטה מקובצת.

לקיש, שקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה-

ולפיכך אמר רב יהודה אמר רב שמשנה זו הרישא והסיפא נשנתה כדברי רבי שמעון, כיון ששנתה בסיפא: ואם מתו יקברו. ואילו ברישא יפדו, הואיל והוקדשו בהיותם בעלי מום, מודה רבי שמעון שלא היו בכלל העמדה והערכה.

ואיבעית אימא, ואם תרצה נפרש: רב, אכן, כרבי יוחנן סבירא ליה, שלרבנן בין קדשי מזבח ובין קדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה חוץ מבעל מום בעיקרו. ואכן אפשר להעמיד את המשנה בין הרישא ובין הסיפא גם כרבי שמעון וגם כרבנן.

ומה דקא קשא לך "זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו מיבעי ליה" -

נתרץ: תני (81), שנה דברי רב "זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו". ועיקר דברי רב הם לומר שמשנה זו איננה כדברי לוי, האומר שאפילו בעל מום מעיקרו היה בכלל העמדה והערכה.

מתניתין:

במשנה הקודמת שנינו שקדשים שלא נפדו בחייהם לא יפדו אחרי מיתתם משום דבעי

כן, ותו לא, ואף תנא מברי פלוגתיה אינו סובר כן?! הלא גם חכמים סוברים כן — "זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו" מיבעי ליה, היה לו לרב יהודה אמר רב לומר "זו דברי רבי שמעון עם ברי פלוגתיה שלו", שכולם מודים בבעלי מום מעיקרו?

אמר ליה, אביי או רבא לרב פפא: האי, הטעם, דלא קתני הכי, משום דרב סבר לה כריש לקיש, דאמר: לרבנן — קדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה, קדשי מזבח לא היו.

והנה, בסיפא של המשנה ההיא ששנינו: וכל שקדם הקדשן את מומן... ואם מתו יקברו. ורישא קתני "ואם מתו יפדו", וסיפא קתני "אם מתו יקברו".

ועתה, אף על פי שאת הרישא אפשר להעמיד גם כרבנן ברי פלוגתיה דרבי שמעון. כלומר, (80) ואז נבאר [שלא כסברת המקשן!] שדין קדשים אלו כקדשי מזבח, הואיל והוקדשו לימכר לקרבנות, ולפיכך, לדעת רב הסובר כריש לקיש — סוברים אפילו רבנן שיפדו, לשיטתם שקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה —

אבל את הסיפא אי אפשר להעמיד כרבנן, שהרי בסיפא מדובר בקדם הקדשן את מומן, וודאי שהם קדשי מזבח, ולרבנן היו צריכים להיפדות לשיטתם, אליבא דרב הסובר כריש

דינם כקדשי מזבח, ולרבנן אליבא דריש לקיש לא בעי העמדה והערכה. ברכת הזבח וחק נתן.

80. על פי ברכת הזבח.

81. גירסת השיטה מקובצת.

מוגדרים כקדשי בדק הבית שלרבנן בעי העמדה והערכה, ובקדשי בין חילוק בין קדם מומן להקדשן או קדם הקדשן למומן. אבל לעיל בתחילת הסוגיא, וכן לקמן בדברי התרצן, לא מבואר כן. אבל, כיון שהוקדשו לדמיהן למזבח

וצפרי מצורע, הנשחטין על פני המים. [אבל ציפור המשולחת על פני השדה — אינו אסור בהנאה⁽⁸⁶⁾ משום שלא אמרה תורה "שלח" כדי שיצא מהן תקלה שימצאום וייהנו בהם].

ושיער נזיר, יבואר בגמרא.

ופטר חמור, שערפוהו, ונלמד מעגלה ערופה שהוא אסור בהנאה גופו ושערו.

ובשר בחלב, חתיכת בשר שנתבשלה בחלב, ואסורה בהנאה.

וחולין שנשחטו בעזרה, האסור בהנאה.

רבי שמעון אומר: חולין שנשחטו בעזרה — ישרפו⁽⁸⁷⁾. וכן היה, שאינה ראויה

העמדה והערכה, אלא יקברו, לפי שהם אסורים בהנאה. משנתנו מונה שאר איסורי הנאה, אלו דינם בקבורה ואלו בשריפה⁽⁸²⁾.

ואלו הם הנקברים⁽⁸³⁾:

קדשים שהפילו⁽⁸⁴⁾ — יקברו הנפלים. הפילה שליא — תקבר, לפי שאין שליא בלא ולד ובודאי נימוח.

וישור הנפקל, האסור בהנאה כמו שנאמר [שמות כא] "ולא יאכל את בשרו", או משום שנאמר [שם] "ובעל השור נקי".

ועגלה ערופה, אסור בהנאה כמו שנאמר [דברים כא] "וערפו שם" ודרשינן: שם תהא קבורתה⁽⁸⁵⁾.

ועיין בהגהות חשק שלמה לענין בהמת עיר הנדחת.

84. גירסת השיטה מקובצת.

85. כתב הגר"ז: דין קבורת עגלה ערופה אינו דומה לשאר הנקברים במשנתנו, ששאר הנקברים במשנתנו אינו אלא משום שהם אסורים בהנאה [אי משום "הקבלה בדינו" כמו שכתב הרמב"ם, אי משום שלא יבואו בהן לידי תקלה]. אבל עגלה ערופה דינו הוא שיהיה קבור.

דאם נפרש שהוא מצוה לקבור, אם כן, למה אפרן אסור, הרי נעשתה מצוותה בעצם מעשה הקבורה, והרי קיימא לן [עיין תוס'] שכל שנעשה מצוותן אפרן מותר.

86. ומותר אפילו באכילה. קידושין [נז א].

87. וכתבו תוס' [זבחים פד ב ונדה מא א] שרבי

82. כל אלו שדינם בשריפה — נלמדים מקרא כמו שיבואר בכל אחד ואחד מהם.

ואלו הנקברים [חוץ מעגלה ערופה] — כתב הרמב"ם בפירושו המשנה: והקבלה בדינו לקבור אותם.

ויש מי שכתב שאין מצות קבורתם אלא מדרבנן כדי שלא יבואו בהם לידי תקלה. עיין שו"ת פני יהושע [אורח חיים סימן י"ב] מקור חיים [פתיחה לסימן תלא] וכתתי ופליתי [סימן פז].

ועיין הערה בשם תוס' מסכת נזיר, ועיין רש"ש.

וכל זה בשאר איסורין, אבל חמץ בפסח לדעת חכמים הסוברים שאינו מן הנשרפין — ודאי חייב לבערן.

83. כתב התפארת ישראל: תנא ושייר! שייר: מת האסור בהנאה וחייב קבורה. ועוד שייר מוראה ונוצה של קרבן עוף ודישון מזבח, כמבואר בגמרא.

להקרבה, שנשחטה בעזרה. לפי שיש לחשוש שמא כשיראו אותן נקברין, ומאחר שלא ניכר על החולין סיבת פסלותם אם מחמת שהם חולין או שהם קדשים שנפסלו, יבואו לומר שגם קדשים שנפסלו כגון שנטמאו או ניתותרו — יקברו. וקדשים שנפסלו חייבים שריפה כמבואר לקמן⁽⁸⁸⁾, על כן תיקנו שגם חולין שנשחטו בעזרה — ישרפו.

אי נמי: אפילו חיה, שאין לגזור שמא יחליפו אותן עם שאר קדשים פסולים, שהרי ידוע לכל שחיה אינה ראויה לשום קרבן —

אפילו הכי תשרף⁽⁸⁹⁾.

ואלו הן הנשרפין⁽⁹⁰⁾:

חמין בפסח — ישרף, ובגמרא מבואר שמשנתנו נשנית כרבי יהודה הסובר "אין ביעור חמין אלא שריפה", ונלמד מנותר [פסחים כז ב].

ותרומה טמאה, גם תשרף⁽⁹¹⁾, ומכל מקום מותרת בהנאת שריפתן, כמבואר לקמן במשנה.

וראה תוס' שם. ותוס' יום טוב כאן ותוספות חדשים ותוספות הגאון רבי עקיבא איגר.

90. כתב התפארת ישראל: תנא ושיר! שיר: בגד מנוגע ופרים ושעירים הנשרפים ופרה אדומה.

91. במסכת שבת [כה א] אמר רב: כשם שמצוה לשרוף קדשים שנטמאו — כך מצוה לשרוף את התרומה שנטמאה. ואמרה תורה: בשעת ביעורה תיהני ממנה. היכן אמרה תורה? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב: אמר קרא [במדבר יח] "ואני הנה נתתי לך משמרת תרומותי" בשתי תרומות הכתוב מדבר, אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה, ואמר רחמנא "לך" — שלך תהא להסיקה תחת תבשילך. ועיין שם דרשות אחרות. ופירש רש"י: מצוה לשרוף את התרומה שנטמאה, דדמיא לקודש [קדשים פסולים], ועוד משום תקלה.

והקשו תוס': אם הטעם הוא משום שלא יבואו בהן לידי תקלה, אם כן, אפשר לבערן בשאר אופני ביעור ולא דוקא בשריפה, וזה אינו

שמעון חולק גם על בשר בחלב, שהרי הוא סובר [בכורות י א] שבשר בחלב מותר בהנאה.

וגם על קדשים שהפילו חולק רבי שמעון, מאחר שהוא סובר "וולדות קדשים בהווייתן הן קדושים". נמצא שאינו קדוש עד היוולדו. ועוד כתבו שם תוס', שיתכן שרבי שמעון מודה שנפל של קדשים יקבר, משום שאם היה בר קיימא היה ראוי לקרבן.

והשפת אמת כתב, שיש לפרש המשנה בהקדיש בהמה מעוברת, דלכולי עלמא הוא קדוש.

88. רש"י כתב שנותר וטמא ישרפו מחמת הדרשה "כל שבקודש באש תשרף". ומעיר הרש"ש שנותר וטמא לא צריכים ללמוד מדרשה ההיא, ובפירושו כתבה בהם התורה דין שריפה בפרשת צו [ויקרא ז פסוק יז ופסוק יט].

89. רבי שמעון סובר "חולין שנשחטו בעזרה אסור מדאורייתא" לכן אסר בחיה, אבל אם היה סובר "חולין שנשחטו בעזרה — דרבנן". מטעם גזירה שמא יאכלו גם קדשים שנשחטו בחוץ — לא היה גזור חיה אטו בהמה, משום דהוי גזירה לגזירה. גמרא חולין [פה ב].

כגון ממאור השמן ומפת המשמש במקום עצים. שנאמר בפרשת מתנות כהונה [במדבר יח] "ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי". ודרשינן [שבת כה א]: בשתי משמרות הכתוב מדבר, אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה, ואמרה התורה על שתיהן "לך", להתיר לכהן להנות ממנה להדליק בו את הנר ולהסיק פת תחת תבשילו.

כל הקדשים שנפסלו, כגון, שנשחטו, במחשבת חוץ לזמנן וחוץ למקומן, וכן אם נטמאו או ניתותרו — הרי אלו ישרפו,

וכלאי הכרם והערלה⁽⁹²⁾, שנאמר בכלאי הכרם [דברים כב] "פן תקדש המלאה", ודרשינן [קדושין נו ב] "פן תוקד אש" שחייבים בשריפה. וערלה נלמד מכלאי הכרם⁽⁹³⁾.

ערלה וכלאי הכרם⁽⁹⁴⁾ — את שדרכן לישוף⁽⁹⁵⁾, כגון מאכלים — ישרוף, ואת שדרכן להיקבר, כלומר, שאין דרכן לשרוף, כגון משקין — יקבר.

ומדליקין בפת ובשמן של תרומה, גם טמאה. ומותר להנות מהן בשעת שריפתן

שתרומה טמאה היא בשריפה ממה שנאמר "לך" ודרשינן: לך תהא: להסיקה תחת תבשילך. הלא אדרבה! התורה מתירה בהנאה בשעת הדלקה והסקה תחת התבשיל? ומה שאמרה הגמרא שם במסכת שבת ש"מצוה" לשרוף תרומה טמאה — היינו כדי ליהנות ממנה, ולא ייפסד בלי שום תועלת?

92. גירסת הב"ח.

93. וראה בתוס'.

94. כן כתבו רש"י והרמב"ם בפירוש המשנה. וכתב השיטה מקובצת [בעמוד הבא אות ו] שטעמם הוא משום שתרומה טמאה — שמן ראוי להדלקה כמבואר בהמשך המשנה, ויין ראוי לזילוף כמבואר בפסחים [כה ב] ועיין שם בתוס' ד"ה ראוי. ובשבת [כה א]. והשיטה מקובצת עצמו מפרש בשאר משקין שאינם ראויים לא להדלקה ולא לזילוף, ועליהן אמרה המשנה שהואיל ואין דרכן בשריפה — יקברו.

95. גירסת המשנה.

נכון שהרי במשנתנו נאמר שחייבין בשריפה דוקא?

ותוס' חולקים על רש"י, ומבארים בשתי דרכים. א. בשריפה דוקא דומיא דקדש, והוא מדרבנן. ב. שהוא מדאורייתא ונלמד מה שתרומה נקראת קודש [בפרשת אמור].

והרמב"ם כתב [הלכות תרומות פרק ב הלכה יד ופרק יא הלכה א ובספר המצות מצות עשה ס] ששריפת תרומה הוא מן התורה. ועיין בבעל המאור, [סוכה לה א] וראשונים.

הקשה הקובץ שיעורים [פסחים כה א]: לפי מה שאמרו תוס' בדרך אחת ששריפת תרומה טמאה אינה כי אם מדרבנן משום דתרומה טמאה דומה לקודש, אם כן, מן התורה היא מן הנקברין שאפרן אסור, ואיך חייבו חכמים לשרופה, הרי יבואו להתיר את אפרן?

ומתיר: תרומה טמאה אינה מאיסורי הנאה כלל [וכן כתב הרמב"ם בפירוש המשנה], ולא שייך לאסור אפרה. אלא הוי כשאר איסורי אכילה שכשנשרפו או נפסלו מאכילת אדם — פקע איסורן.

הגאון רבי עקיבא איגר בתוספותיו מקשה על עצם הלימוד שרש"י מפרש כאן בסוגיתנו

והיא חייבת בחטאת יולדת, או אינו ולד ואינה חייבת חטאת — מביאה חטאת על הספק. והואיל ואינה נקטרת⁽⁹⁸⁾ על המזבח לא איכפת לך אם ייזרק דמה על הספק. ומכל מקום אינה נאכלת, הואיל ואם אינה חייבת בחטאת, הרי היא חולין שלא נשחט אלא נמלק ונבלה היא. הלכך, תשרף כשאר קדשים פסולים⁽⁹⁹⁾.

רבי יהודה אומר: לא תשרף אלא יטילנה לאמה. אמת המים [תעלת מים] שהיתה עוברת בעזרה, לשם יטילנה, וזו היא קבורתה.⁽¹⁰⁰⁾ ועוף שהוא רך ומתמקמק ונימוח במים — די בכך אם יטילנו לאמה, אבל אשם לא יטיל לאמה אלא יקבר.

כל הנקברין — לא ישרפו, והטעם יבואר בגמרא. **וכל הנשרפין — לא יקברו,** שמה יחפור איש וימצאם ויאכל אותם⁽¹⁰²⁾.

שנאמר גבי חטאת שנפסלה [ויקרא ו] "בקודש... באש תשרף", ודרשינן [פסחים כד א] "כל שבקודש [כל פסול שאירע בקודש] — באש תשרף".

אשם תלוי, שהביא על ספק חטא שחייבים עליו חטאת, ושחטו בעזרה וקודם זריקת דמו נודע לו שלא חטא⁽⁹⁶⁾, ונמצא שהוא חולין שנשחטו בעזרה — **ישרף. רבי יהודה אומר:** יקבר⁽⁹⁷⁾. אבל אם לא נודע לו שחטא — ייאכל כשאר אשמות, שהרי הוא קרבן אשם, והתורה קוראתו "אשם" [ויקרא ה] והוא בא לכפר על ספק חטא ולהגן עליו מן היסורים עד שיוודע לו שחטא ויביא קרבן חטאת [כריתות כו ב].

וכן, **חטאת העוף הבאה על הספק,** כגון אשה שהפילה ואינה יודעת מה הפילה, ספק ולד

98. השיטה מקובצת והחק יעקב גרסו ברש"י "הואיל והיא נאכלת".

99. ענין חטאת העוף הבאה על הספק — מבואר במסכת נזיר [כט א]. ושם מבואר בראשונים ואחרונים אם הוי דאורייתא או הלכה למשה מסיני, או מדרבנן. וכן מבואר שם אם יש עליו דין חולין שנשחטו בעזרה מלבד איסור נבילה.

100. רבינו גרשום.

102. כן כתב רש"י. והקשה הגאון רבי עקיבא איגר בגליון הש"ס ובתשובותיו [סימן קמ"ד]: למה הוצרך לומר מחשש תקלה, הלא בנשרפין אלו יש לנו לימוד מקרא בכל אחד ואחד מהן שהוא חייב שריפה, ואם כן לא ייקברו, משום

96. ואם נודע לו קודם זריקת הדם שחטא — קרבן כשר הוא ונאכל, שהרי מגין עליו מן היסורים שעה אחת עד שיביא חטאתו. מלאכת שלמה.

97. תנא קמא האומר ישרף הוא רבי שמעון בתחילת המישה האומר שחולין שנשחטו בעזרה ישרף, ואילו רבי יהודה האומר יקבר הוא התנא קמא שם האומר שחולין שנשחטו בעזרה יקבר. וכן משמע בבבלייתא בגמרא. מלאכת שלמה. וכנראה שזו כוונת רש"י. אבל התוס' יום טוב והברכת הזבח והצאן קדשים כתבו על פי גמרא כריתות [כג ב] שהטעם שהתנא קמא סובר שהוא בשריפה הוא משום שהוא זבח פסול, ככל שאר קדשים שנפסלו שהם בשריפה. ועיין רש"י.